

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Cymunedau
Dyddiad y Cyfarfod:	26 Mehefin 2014
Aelod/Swyddog Arweiniol:	Aelod Arweiniol, Parth Cyhoeddus
Awdur yr Adroddiad:	Pennaeth Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd/ Rheolwr Gwarchod y Cyhoedd
Teitl:	Grŵp Gorchwyl a Gorffen Adolygu Bwyd – Adroddiad Diweddarau

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1 Yn dilyn yr adroddiadau cenedlaethol ar DNA cig ceffyl a ddarganfuwyd mewn cynhyrchion cig, cychwynnodd y Cyngor ymchwiliad i gaffael bwyd cyfredol ac arferion rheoleiddio. Sefydlwyd Grŵp Gorchwyl a Gorffen yn wleidyddol gytbwys, yn cynnwys Swyddogion ac Aelodau'r Cyngor, i nodi unrhyw risgiau allweddol ac i alluogi gweithdrefnau digonol i fod ar waith i amddiffyn trigolion, ymwelwyr a defnyddwyr gwasanaethau'r Cyngor. Mae hyn yn cynnwys ysgolion a gwasanaethau cymdeithasol, cartrefi preswyl a mannau eraill dan reolaeth y Cyngor.

2. Beth yw'r rheswm dros wneud yr adroddiad hwn?

- 2.1 Cyfarfu'r Grŵp Gorchwyl a Gorffen sawl gwaith ac adroddwyd ddiwethaf i'r Pwyllgor Archwilio Cymunedau fis Mai 2013. Gofynnodd yr Aelodau i Swyddogion ddarparu adroddiad diweddarau mewn tua 12 mis i fonitro cynnydd yn erbyn argymhellion y cytunwyd arnynt yn yr adroddiad hwnnw.

3. Beth yw'r argymhellion?

- 3.1 Bod yr Aelodau'n gwneud sylwadau ar gynnwys yr adroddiad a'r cynnydd a wnaed yn erbyn pob un o'r argymhellion.
- 3.2 Aelodau i ystyried a ydynt angen adroddiad monitro pellach.

4. Manylion am yr adroddiad.

- 4.1 Er hwylustod darllen a chyfeirio bydd diweddariad yn cael ei ddarparu yn erbyn pob un o'r argymhellion a wnaed gan Swyddogion a chytunwyd gan yr Aelodau ym mis Mai 2013. Mae'r argymhellion hyn yn rhychwantu ar draws yr ystod o wasanaethau'r Cyngor a gymerodd ran yn yr adolygiad sef swyddogaethau rheoleiddio a chaffael corfforaethol bwyd ar draws y cyngor, gan gynnwys gwasanaeth prydau ysgol a gwasanaethau cymdeithasol.

Swyddogaethau Rheoleiddio:

- 4.2 Llwyddwyd i benodi Swyddog Safonau Masnach yn llwyddiannus gan y Gwasanaeth Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd i swydd am gyfnod penodol tan 31 Mawrth 2015. Mae'n gwbl gymwys ac yn bodloni gofynion yr Asiantaeth Safonau Bwyd.
- 4.3 Mae crynodeb llawn o'r gwaith safonau bwyd a wnaed gan Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd a'r Swyddog yn arbennig i'w weld yn Atodiad 1 yr adroddiad hwn. Mae'r gwaith a wnaed yn sylweddol ac yn cynnwys y canlynol:
- Arolygiadau safonau bwyd llawn o'r holl adeiladau risg uchel i fod i gael archwiliad yn ystod 2013/14 (pob eiddo risg uchel wedi cael eu harolygu yn draddodiadol ar gyfer materion hylendid bwyd)
 - Cynnal amrywiaeth o arolygon samplo safonau bwyd, gan gynnwys profion rhywogaethau cig ar ran ein gwasanaeth prydau ysgol a gwasanaethau cymdeithasol, pysgod ac amnewid caws, profi alergenau cnau mewn prydau bwytai/bwyd parod a phrofi gwirodydd er mwyn sicrhau nad ydynt yn cael eu hamnewid gyda brandiau rhatach/ffug
 - Pob siop gigydd yn y Sir wedi eu harolygu i sicrhau bod labelu bwyd yn foddhaol
 - 40 eiddo tafarn wedi eu harchwilio er mwyn sicrhau bod y llinellau cwrw yn cael eu glanhau yn drylwyr a dim amnewid yn digwydd
 - Holl archfarchnadoedd a masnachwyr marchnad fwyd wedi eu harolygu ar gyfer amrywiaeth o faterion safonau bwyd
- 4.4 Mae gwaith pellach hefyd wedi cael ei wneud ar ddarparu hyfforddiant i fusnesau o fewn y Sir ar labelu bwyd. Mae hyn wedi arwain at gwrs undydd yn cael ei ddarparu i fusnesau yn ardal Rhuthun. Mae hyfforddiant hefyd wedi cael ei ddarparu i'n Swyddogion Diogelwch Bwyd (Gwarchod y Cyhoedd) a Swyddogion Iechyd Anifeiliaid (Gwarchod y Cyhoedd) ar safonau bwyd a gorfodi bwyd i ddatblygu "gwasanaeth rheoleiddio bwyd" mwy cydlynol.
- 4.5 Roedd un o'n Swyddogion Safonau Masnach o fewn y gwasanaeth yn cael cefnogaeth gan y Cyngor i ymgymryd â chymhwyster gorfodi bwyd. Mae hi wedi pasio'r cymhwyster hwn. Roedd ein Swyddog Safonau Masnach dan Hyfforddiant hefyd wedi'i chefnogi ac wedi pasio ei harholiadau safonau bwyd ysgrifenedig. Mae hi ar fin eistedd ei harholiad llafar yn ddiweddarach eleni ac os yn llwyddiannus byddai hefyd yn bodloni gofynion cymhwysedd yr Asiantaeth Safonau Bwyd. Mae cael y swydd tymor penodol dros dro profiadol hon wedi bod o gymorth mawr i hyfforddi/datblygu ein staff parhaol yn y maes gwaith hwn.
- 4.6 Roedd gwasanaeth bwyd y Cyngor hefyd yn destun archwiliad llawn gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd ym mis Gorffennaf 2013. Nid ydym wedi derbyn yr adroddiad archwilio terfynol eto, fodd bynnag, wedi cyflwyno rhai sylwadau ac adborth ar gynnwys adroddiad drafft a dderbyniwyd yn hwyr yn 2013. Bydd

cynllun gweithredu'n cael ei ddatblygu a'i gytuno i fynd i'r afael ag unrhyw gamau gweithredu a nodwyd gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd.

- 4.7 Cyflwynwyd cais a chafodd ei gymeradwyo'n llwyddiannus gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd am arian i wneud gwaith samplu ar draws y Sir. Cafodd y cyllid hwn ei ddefnyddio i ariannu samplu yn ein hysgolion a chartrefi gofal ar ffurfiant rhywogaethau cig, caws ac amnewid pysgod ac alergenau cnau mewn bwyd. Mae crynodeb o'r gwaith samplu a wnaed yn Atodiad 2 yr adroddiad hwn.
- 4.8 Rydym hefyd wedi derbyn cadarnhad yn ddiweddar iawn gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd ein bod wedi llwyddo i gael cyllid pellach i wneud mwy o waith samplu gyda'n hysgolion a'n cartrefi gofal ar ffurfiant rhywogaethau cig a hefyd alergenau cnau mewn prydau parod. Mae gwaith pellach hefyd ar y gweill ar draws Gogledd Cymru fel rhan o brosiect cydweithio gwarchod y cyhoedd ehangach ar samplu cigoedd i wirio statws PGI cig.

Swyddogaethau Caffael:

- 4.9 Mae cyfarfodydd rheolaidd wedi eu cynnal rhwng y swyddog safonau bwyd, swyddogion caffael, swyddogion arlwyio ysgolion a swyddogion contractau gwasanaethau cymdeithasol i drafod arolygon samplu, gweithdrefnau caffael bwyd ac unrhyw ganlyniadau o'r samplu a wnaed.
- 4.10 Mae gwaith pellach wedi ei gynllunio yn ystod eleni i ymgymryd â phrosiect archwilio caffael, sy'n cynnwys y swyddogion safonau bwyd yn gweithio gyda'r gwasanaeth prydau ysgol, y gwasanaethau cymdeithasol a chaffael i ymgymryd ag archwiliadau safle o fwyd sy'n cael ei gludo i'n safle.
- 4.11 Mae'r Uned Caffael Corfforaethol yn trafod yn barhaus gyda Chymdeithas Arlwywyr y Brifysgol (TUCO) i sicrhau ein bod yn derbyn yr holl wybodaeth angenrheidiol i'n galluogi i fonitro tarddiad ein bwyd i ysgolion a chartrefi gofal. Bydd hyn hefyd yn golygu cynnwys cymal 'hawl i archwilio' yn y contract.
- 4.12 Mae creu un pwynt gwybodaeth canolog ar gyfer pob contract caffael bwyd gan ddefnyddio System Rheoli Contract Proactis ar y gweill. Mae'r gwaith a gynlluniwyd yn cynnwys dylunio holiadur y gellir ei ddefnyddio gan ddefnyddwyr a chyflenwyr ar y system Proactis. Mae hefyd angen sicrhau bod yr holl gyflenwyr wedi cofrestru ar y system Proactis.
- 4.13 Bydd y system adrodd M-Power newydd a fydd ar gael ddiwedd Mai/dechrau Mehefin yn caniatáu dadansoddiad gwariant bob chwarter neu'n fwy rheolaidd i sicrhau cydymffurfiaeth â'n Rheoliadau Ariannol.
- 4.14 Rydym yn ystyried defnyddio'r cytundeb TUCO ar gyfer cyflenwi cig ffres wedi'i rewi i'n cartrefi gofal. Bydd hyn yn cynnwys cig o Gigoedd Hughes ym Mangor yn cael ei gyflenwi drwy Woodward's Foods. Cynhaliwyd cyfarfod gyda Woodward's ar 1 Mai i drafod y gofynion ar gyfer pob cartref. Os nad yw

hyn yn bosibl byddwn wedyn yn edrych ar dendr ar wahân ar gyfer cyflenwi cig i'n cartrefi gofal.

- 4.15 Mae ymarfer Fframwaith Cig bellach wedi'i gwblhau ac mae 9 o gwmnïau ar y fframwaith, fel gwasanaeth arlwyo rydym wedi penderfynu aros gyda Chigoedd Hughes Bangor. Nid yw'r Cyngor wedi cael unrhyw broblemau gyda'r cwmni hwn yn y gorffennol, gallant gyflenwi cig oen a chig eidion o Gymru ac mae pob prawf cynnyrch a wnaed gan y swyddog safonau bwyd wedi dod yn ôl yn glir ac yn cydymffurfio.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1 Er nad yw gwaith y Grŵp Tasg a Gorffen Adolygu Bwyd yn cysylltu'n uniongyrchol ag un neu fwy o'r 7 blaenoriaeth yn y Cynllun Corfforaethol 2012-2017, mae'n ddyletswydd allweddol bod y Cyngor yn sicrhau bod preswylwyr yn derbyn cig a chynnyrch cig dibynadwy a bod modd olrhain y cynnyrch, ynghyd â nwyddau defnyddwyr eraill.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1 Nid oes unrhyw gostau penodol yn gysylltiedig ag argymhellion yr adroddiad hwn. Fodd bynnag, bydd cost y gwaith sy'n cael ei wneud ar hyn o bryd a'r gwaith arfaethedig i gael ei wneud yn ystod y flwyddyn yn cael ei gyflawni o fewn cyllidebau gwasanaeth presennol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (EqIA) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai'r templed EqIA wedi'i lenwi gael ei atodi fel atodiad i'r adroddiad.

- 7.1 Nid oes unrhyw oblygiadau o ran cydraddoldebau o argymhellion yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gydag Archwilio ac eraill?

- 8.1 Cynhaliwyd ymgynghoriadau rhwng yr Uned Caffael Corfforaethol, y Gwasanaeth Arlwyo Ysgolion, Gwasanaethau Cymdeithasol a Gwasanaeth Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd wrth gynhyrchu'r adroddiad hwn.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

- 9.1 Dylai'r costau gael eu cynnwys o fewn yr adnoddau presennol a chyllid grant ar gyfer prosiectau penodol.

10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

- 10.1 Mae'r gwaith a wnaed gan bob gwasanaeth fel rhan o'r adolygiad hwn a'r argymhellion sydd wedi'u cynnwys yn yr adroddiad hwn wedi eu dylunio er mwyn lleihau'r risg o ddeunyddiau bwyd o safon isel yn mynd i'r gadwyn fwyd yn Sir Ddinbych.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

11.1 Dim angen penderfyniad ffurfiol (gweler yr argymhellion)

11.2 Mae erthyglau 6.3.4(b) yn cyfeirio at bwerau Archwilio o ran archwilio materion o'r fath.

Swyddog Cyswllt:

Rheolwr Gwarchod y Cyhoedd

Ffôn: 01824 706350